

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Oprichtster Dr. J. R. Beversluis

Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

9e Jaargang

No. 7

Juli 1936

Oorspronkelijke Bijdragen

REDE VAN DEN VOORZITTER DER
NEDERLANDSCHE BOSCHBOUWVEREENIGING

Prof. Ir. J. H. JAGER GERLINGS,

uitgesproken op de Algemeene Vergadering, gehouden op
11 Juni 1936 te Breda.

„Steeds moedig voorwaarts”, behoort niet zóó onze levenshouding te zijn in deze tijden van ongekende malaise, die ook op het boschbedrijf in al zijn geledingen zwaar blijven drukken?

Geringe afzetmogelijkheid van en daardoor geringe vraag naar hout, met als gevolg lage prijzen; finantieele moeilijkheden voor den boscheigenaar, waardoor hij vaak niet in staat is zijn bosschen naar den eisch te verplegen, noch om in te planten, waar werd geveld, terwijl de particuliere boschbezitter veelal niet weet, hoe hij het familiebezit, erfstuk vaak van vele geslachten, voor den ondergang kan behoeden.

Ongetwijfeld, de tijden zijn nog steeds moeilijk en ze zullen misschien in menig opzicht *nog* moeilijker worden en op de vraag: „Wachter, wat ziet gij in den nacht?” is nog steeds het antwoord: „Duisternis heerscht nog alom”.

Maar toch moedig voorwaarts, want wordt niet het licht geboren uit de duisternis en leert niet de geschiedenis, dat de mensch juist in tijden van depressie, tot uiterste inspanning aangezet, na rusteloos doch volhardend zoeken de grondslagen legt voor lateren, onvoorziene bloei? Wordt niet de bedrijfsleider in tijden, waarin de hand van het noodlot zwaar op hem drukt, en *juist* onder zulke omstandigheden, aangespoord tot het zoeken naar nieuwe banen waarlangs hij zijn bedrijf nieuwe perspectieven tegemoet kan voeren, mits hij de zoeven uitgesproken leuze tot de zijne heeft gemaakt? En gaat niet elke economische inzinking zwanger van ongekenden technischen vooruitgang?

Een bedrijf, dat onder omstandigheden als de huidige *zelf* de schouders er onder zet en eenerzijds door verbetering van productie en verwerking en daarnaast door verruiming van den afzet zich aanpast aan de tijdsomstandigheden en dat niet rekent op finantieelen steun van hoogerhand, komt ten

slotte gelouterd uit den strijd, al liep het daarbij wonden op en het zal in de toekomst sterker staan, dan vóór de malaise.

Hoewel de Minister van Landbouw en Visscherij in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de begrooting van het Landbouwcrisisfonds van 1936 o.a. heeft opgemerkt: dat de boschbouw als vorm van bodem-exploitatie evenzeer aanspraak op de volle aandacht van de Regeering heeft en dat de mogelijkheid van steun aan den boschbouw een punt van overweging uitmaakt, zijn wij in dit opzicht nog precies evenver als bij het uitspreken door Uwen Voorzitter van zijn rede op 'de vorige vergaderingen. In tegenstelling met land- en tuinbouw, met inbegrip van de griendcultuur, die in velerlei vorm geldelijken steun van de Regeering ontvangen, is de boschbouw daarvan tot nu toe verstoken gebleven. Het is te vreezen, dat hij ook in de toekomst wel van rechtstreekschen finantieelen steun zal verstoken *blijven*.

Voor veel boscheigenaren is dit ongetwijfeld jammer, omdat zij de voordeelen van rechtstreekschen finantieelen steun, in welken vorm ook, noode kunnen missen. Maar er zou wel dit groote voordeel tegenover staan, dat de prikkel tot herziening van het boschbedrijf van binnen uit dan onverzwakt zou blijven werken en het staat wel vast, dat alleen daardoor een *blijvende* verbetering ervan is te bereiken.

„Ondanks alles, moedig voorwaarts”.

Wij moeten in de eerste plaats streven naar verbetering van de productie in den boschbouw. Er valt in dit opzicht nog veel te doen. Wat de kosten betreft, zoo zorgt de huidige crisis er voor, dat deze factor grondig onder de loupe wordt genomen. Maar er valt ook op technisch gebied nog veel te verbeteren al is er in dit opzicht reeds een groote vooruitgang waar te nemen, waarvan de vruchten later zullen rijpen. Zien wij niet overal in ons land jonge bosschen, met zorg en toewijding en met vaak niet onbelangrijke kosten aangelegd, die echter geenszins beloven te geven, wat men bij den aanleg ervan mocht verwachten? Denken we aan zoo veel jonge grove dennenbosschen, aangelegd in het eind der vorige of het begin van deze eeuw op diepgeploegden grond, met jonge dennen van onbekende, zooals thans blijkt, veelal ondeugdelijke herkomst. Jonge bosschen in de jeugd geteisterd door dennenschot en Retinia's, waarin het wortelrot thans open plekken doet ontstaan en waarvan de eigenaar of beheerder zich angstig afvraagt of zij het wel zullen uithouden tot het tijdstip, waarop hij ze als licht mijnhout zal kunnen verkopen, echter niet wetende wat dan ervoor in de plaats te moeten aanplanten.

Dank zij de bestudeering van het herkomstvraagstuk in den boschbouw, in ons land ten aanzien van den groveden praktisch toegepast door de W.H.G., is de boschbeheerder althans

tot op zekere hoogte thans gevrijwaard tegen het gebruik van grovedennen van ondeugdelijke herkomst. Dit maakt, dat de in de laatste jaren aangelegde bosschen een veel gunstiger uitkomst beloven.

Op de groote beteekenis voor onzen boschbouw van het rassen- en herkomstvraagstuk bij andere houtsoorten als de lariks, de Douglasspar, e.a. behoef ik U wel niet te wijzen.

De op grond van den sedert de laatste 10 à 20 jaren enormen vooruitgang van de bodemkunde, bij de bodemvoorbereiding bij aanleg en verjonging van bosch in toepassing gebrachte nieuwere inzichten vormen een tweede, belangrijke verbetering van den productiefactor in den boschbouw. Had de vroegere „grondbewerking” vrijwel alleen ten doel den groei van het jonge bosch althans gedurende de eerste jaren te verzekeren, de tegenwoordige „bodemvoorbereiding” zoekt — en veelal reeds met succes — naar een *blijvende* bodemverbetering.

De liefst telkens na eenige tijdruimte herhaalde, meer oppervlakkige bewerking van den bodem dient thans niet in de eerste plaats als middel om de jonge planten over de moeilijkheden van den eersten jeugd heen te helpen, maar als inleiding van het proces, dat ten slotte met medewerking van den jongen opstand, die daartoe naast economisch waardevolle, z.g. hoofdhoutsoorten, uit bodemverplegende soorten wordt samengesteld, moet uitloopen op het verkrijgen van een werkzamen bodem met grooter en duurzamer productievermogen.

Gedurende de laatste 10 à 20 jaren heeft zich onze kennis van de grondslagen van het productieproces in den boschbouw sterk vermeerderd, en dit moet in de toekomst ongetwijfeld tot uiting komen door minder mislukkingen bij den aanleg of de verjonging van bosch, door hoogere opbrengsten, zoowel kwalitatief als kwantitatief en door een duurzame verbetering van de bodemproductiviteit.

Ik vestig in dit verband Uw aandacht op het pollen-onderzoek, dat ons de seculaire opvolging van houtsoorten in het natuurlijke woud sedert de ijstijden leert kennen en waardoor ons inzicht in de samenstelling van het woud, dat hier van nature thuis is, aanmerkelijk wordt verruimd.

Voorts op de plantensociologie, die ons niet alleen leert kennen de tegenwoordige samenstelling van de natuurlijke plantengemeenschappen als product van de samenwerking van klimaat, bodem en vegetatie, maar ook hoe deze langzamerhand zoo is geworden en naar welk eindstadium de geleidelijke ontwikkeling van bodem en vegetatie is gericht.

De keuze van houtsoort en het exoten-vraagstuk worden door de uitkomsten der plantensociologische onderzoekingen in een nieuw licht gesteld.

Zijn dit geen omstandigheden, die de voortuitgang van den

productiefactor in den boschbouw aantoonen en ons hoopvol moeten stemmen voor de toekomst?

Ik wil nog wijzen op de onderzoekingen van Dr. Karl Müller te Feuchtwangen in Beieren, die zich op een tot dusverre geheel buiten beschouwing gebleven gebied der groeiplaatsfactoren bewegen. Ik bedoel de invloed van electricische stroomen in den bodem o.m. afkomstig van onderaardsche wateraderen of opgewekt door zich in den aardkorst op andere wijze bewegend water op den plantengroei.

Bij een bezoek, dat Dr. Müller onlangs aan ons land bracht, was hij op den 26 Mei j.l. als gast van onze Vereeniging eerst in het Speulderbosch en daarna op het landgoed „Leuvenhorst“ van den Heer Jurriaanse in de gelegenheid het een en ander van de in dit opzicht reeds bereikte resultaten te toonen. Het betreft hier ongetwijfeld een interessant vraagstuk, dat vooral voor den boschbouw van belang is.

Steeds moedig voorwaarts, ook wat den afzet onzer producten betreft!

De vraag naar hout is gering en de prijzen zijn thans laag door verminderd gebruik, door grooten invoer tegen spotprijzen en door dalende koopkracht.

Maar, ondanks alles heeft ons inlandsche product in ons land meer bekendheid gekregen, dan het ooit te voren bezat. Grootte afnemers als de Rijkswaterstaat, de Directie vooral der Staats-, maar ook van enkele particuliere mijnen, de Directie's van den Waterstaat in eenige provincie's, Gemeentebesturen en andere houtgebruikende diensten en lichamen waaronder thans ook weer de Nederlandsche Spoorwegen, hebben het inlandsche hout met zijn in veel opzichten uitnemende technische eigenschappen binnen de sfeer van hun belangstelling getrokken. Het gevolg hiervan is een toenemend en, vooral wat het eikenhout betreft, reeds niet onbelangrijk gebruik van ons hout, dat zich afspiegelt in iets betere prijzen, althans voor het eikenhout, voor den boscheigenaar, ruimere afzet en meer werk, niet alleen voor de houtzagers, maar ook voor allerlei werknemers in het boschbedrijf.

Bleef het boschbedrijf tot nu toe verstoken van rechtstreekschen geldelijken steun van de Regeering, het mag zich daarentegen verheugen in een krachtigen indirecten steun van die zijde in den vorm van belangrijke bevordering van het gebruik van inlandsch hout zowel rechtstreeks door verschillende Rijksdiensten, als indirect door bij derden op het gebruik van ons product aan te dringen. Ik breng U in dit verband in herinnering de aanschrijving van den Minister van Landbouw en Visscherij aan de Provinciale- en Gemeentebesturen, welke in het Maart-nummer van ons tijdschrift is afgedrukt.

Zeker, we moeten ons vertrouwd maken met het denk-

beeld, dat de prijzen van vóór den oorlog, althans vooreerst, niet meer terugkomen, maar ons product komt er in ons land meer en meer „in” en als straks het verkeer der volkeren minder hinderpalen ontmoet en de prijzen van de producten door meer normale grondslagen zullen worden bepaald, zal ons voornaamste boschproduct beter toegerust staan in den strijd op den wereldmarkt omdat het althans in ons eigen land geen onbekende en daardoor ongewaardeerde grootheid meer is.

Steeds moedig strijden, ook tegen het toenemend gebruik van andere stoffen, die het hout meer en meer dreigen te verdringen. En dan staan wij in dien strijd niet alleen want ook in andere landen is men tegenwoordig krachtig doende in die richting.

In den herfst van 1932 is het „Comité International du Bois”, kortweg aangeduid als C.I.B. opgericht. De zetel van dit Comité is thans te Weenen. Het is een internationale bedrijfsorganisatie ter bevordering van de belangen van het hout als zoodanig. Zij heeft een officieel karakter doordat de leden gedeeltelijk uit Staatsdiensten bestaan of de belangen van de gezamenlijke particuliere bedrijven vertegenwoordigen. Het doel van het C.I.B. is bevordering van de samenwerking tusschen de verschillende landen ten aanzien van de propaganda voor en de techniek van het gebruik van hout, en van het houtonderzoek. Dit doel tracht zij voornamelijk te bereiken door internationale uitwisseling van berichten over houtproductie en -verkoop, over opgedane ervaringen, aangebrachte verbeteringen en nieuwe uitvindingen op het gebied van hout, zoowel als door het met elkaar in contact brengen van de verschillende instituten voor houtonderzoek. Het C.I.B. geeft afzonderlijke publicatie's uit over den houtexport in Europa, den wereldhouthandel, den toestand van de belangrijkste houtmarkten en van de hout-exporteerende landen, alsmede een internationaal overzicht van den houtverkoop.

Door het C.I.B. werd in het begin van 1935 een internationale propaganda afdeling opgericht en in dat jaar in Parijs de eerste Internationale Conferentie voor houtpropaganda gehouden.

In April 1936 werd te Londen de 2e internationale conferentie gehouden waaromtrent U zeer veel belangrijks kunt lezen in een uit het tijdschrift *Hout* overgenomen artikel in het Mei-nummer van ons tijdschrift.

Op veler lippen zie ik de vraag zweven : „Wat doet ons land op dit gebied?”.

Ik mag U dan wel verklappen, dat de Commissie inzake het Gebruik en de Verwerking van Inlandsch Hout in Nederland dezen winter het initiatief heeft genomen tot instelling van een Houtinlichtingsbureau, dat ten doel zou hebben het

verstrekken van inlichtingen en adviezen omtrent alles, wat op het gebruik van hout en de technische eigenschappen daarvan betrekking heeft; de bevordering van het gebruik, waar en voor zoover zulks technisch en practisch mogelijk is van: 1e hout in 't algemeen, inplaats van ander materiaal, 2e binnen onze grenzen gegroeid hout, inplaats van soortgelijk geïmporteerd of exotisch hout en 3e uit onze overzee'sche gewesten afkomstig hout, inplaats van ander tropisch hout.

Bij dezen opzet werden verschillende elementen vereenigd, n.l. het houtonderzoek, de propaganda voor het gebruik van hout en de bevordering, in de eerste plaats van het gebruik van inlandsch hout en daarna dat van hout uit Ned. Indië en Suriname.

De zaak is zóó gelopen, dat thans door de Regeering, in samenwerking onder meer met de Landbouwhoogeschool te Wageningen, de Technische Hoogeschool te Delft, het Koloniaal Instituut te Amsterdam, het Staatsboschbeheer en de Nederlandsche Heidemaatschappij, voorbereidingen worden getroffen om te geraken tot het instellen van een Houtvoorlichtingsdienst. Deze dienst zal zich geheel op wetenschappelijke basis bewegen op het gebied van het hout in den meest ruimen zin van het woord. Middelertijd is, naar ik verneem, de Nederlandsche Houtbond bezig de propaganda voor het gebruik van hout te organiseeren, terwijl de zoeven genoemde Commissie „Inlandsch Hout” het gebruik en de verwerking van ons product in ons land, evenals tot dusverre, zal blijven bevorderen.

Het komt mij voor, dat op deze wijze elk onderdeel ten volle tot zijn recht zal kunnen komen en dat ook in dit opzicht het vaderlandsche boschbedrijf de toekomst met vertrouwen kan tegemoet zien.

Steeds moedig voorwaarts! Dit zij onze leuze, niet door met een harden kop te pletter te loopen tegen den muur, die ons bedrijf omknelt, doch door in onderlinge samenwerking, met terzijdestelling van het persoonlijke of groepsbelang te trachten het boschbedrijf in al zijn geledingen, zoowel wat betreft de productie, de verwerking als den afzet van hout op een zoo gezond mogelijken basis te vestigen en nieuwe mogelijkheden te zoeken.

Moedig voorwaarts, maar dan moeten we ook den moed hebben tot zelfkritiek en de grondslagen van ons boschbedrijf aan een objectieve beschouwing onderwerpen, waartoe Prof. te Wechel in het laatst verschenen nummer van ons tijdschrift een krachtigen stoot heeft gegeven.

Moge op dit artikel een levendige gedachtewisseling volgen met als uiteindelijk resultaat een gezond en goed gefundeerd bedrijf, dat in zich zelf de kracht heeft gevonden om de toekomst met vertrouwen onder het oog te zien.